3.10.2019

Lausunto ulkoasiainvaliokunnalle

UTP 28/2013 vp Valtioneuvoston selvitys Suomen kansallisen toimintaohjelman toimeenpanosta; Naiset, rauha ja turvallisuus

Naiset, rauha ja turvallisuus on yhä vahvemmin Suomen ulkopolitiikan painopiste, ja Suomi on profiloitunut kansainvälisesti agendan puolustajana. Naiset, rauha ja turvallisuus -työ on vuonna 2018 saanut entistä suuremman painoarvon myös CMI:n työssä. CMI on ollut läheinen kumppani Suomen kolmannen kansallisen toimintaohjelman valmistelussa ja toimeenpanossa, keskittyen tukemaan naisten osallistumista rauhanprosesseihin konfliktimaissa ja edistämällä osallistavaa rauhanvälitystä. Agendan toimeenpanossa on yhä suuria globaaleja haasteita, minkä vuoksi Suomen jatkuva vahva panos on erityisen tärkeää.

Naiset, rauha ja turvallisuus on yksi Suomen ulkopolitiikan keskeisiä painopisteitä. Siinä yhdistyy kaksi Suomelle keskeistä teemaa: sukupuolten välinen tasa-arvo ja rauhan edistäminen. Naiset ovat edelleen aliedustettuja rauhanprosesseissa – alle kymmenen prosenttia rauhanneuvottelijoista ja rauhanvälittäjistä on naisia. Osallistavat rauhanprosessit, joissa naiset ovat edustettuina, tarjoavat paremmat edellytykset rauhansopimusten laajalle yhteiskunnalliselle hyväksynnälle ja omistajuudelle sekä tasoittavat tietä tasa-arvoisempaa ja demokraattisempaa yhteiskuntakehitystä kohti.

CMI on muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rinnalla ollut keskeinen kumppani Suomen kolmannen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman toimeenpanossa. Naisten roolin vahvistaminen rauhanprosesseissa on yksi CMI:n ohjelman viidestä painopistealueesta ja organisaation strateginen prioriteetti. CMI keskittyy naisten osallistumismahdollisuuksien edistämiseen konfliktimaissa sekä osallistavan rauhanvälityksen tukemiseen kansainvälisesti. CMI tekee sisäistä työtä sukupuolisensitiivisen näkökulman kokonaisvaltaiseksi sisällyttämiseksi koko organisaation työhön.

Yksi CMI:n työn kulmakivistä on kansallisten toimijoiden tukeminen heidän ponnisteluissaan rauhan puolesta. Vuonna 2018 CMI:n työ tällä saralla keskittyi Libyaan, Etelä-Sudaniin, Palestiinalaisalueisiin sekä Tšadjärven alueelle. Libyassa CMI on tukenut naisvaikuttajien osallistumista maan siirtymäkauden keskeisiin poliittisiin prosesseihin, sekä fasilitoinut poliittisten puolueiden välistä vuoropuhelua, jossa naiset ovat tasavertaisesti edustettuina. Tukemalla naisparlamentaarikkojen verkostoa Etelä-Sudanissa toimimaan vaikutuskanavana kansalaisten ja virallisen rauhanprosessin välillä, CMI on luonut puitteita rauhan juurruttamiseksi pitkällä tähtäimellä. Palestiinalaisalueella CMI on mahdollistanut eri taustoista tulevien naisten yhteistyötä rauhanrakennuksen saralla. Tšadjärvellä CMI on ollut luomassa yhteistyökanavia rajat ylittävän konfliktin ratkaisemiseksi.

CMI Helsinki Eteläranta 12, 00130 Helsinki **e-mail** cmi.helsinki@cmi.fi
CMI Brussels Rue Belliard 205, Box 3, 1040 Brussels **e-mail** cmi.brussels@cmi.fi
web www.cmi.fi

Toinen keskeinen osa CMI:n työtä on osallistavan rauhanvälityksen tukeminen globaalisti. CMI on toteuttanut Suomen ja Norjan yhteistä hanketta, jossa korkean tason rauhanvälittäjille tarjotaan työkaluja ottaa sukupuolten välistä tasa-arvoa koskevat kysymykset paremmin huomioon työssään. Yhteistyössä YK:n poliittisten suhteiden ja rauhanrakentamisen osaston sekä norjalaisen PRIO-tutkimusinstituutin kanssa CMI koulutti vuonna 2018 yhdeksäntoista rauhanvälittäjää. Tämä tuki on osa pitkäjänteistä yhteistyötä vuodesta 2013 lähtien, jonka aikana CMI on kouluttanut yhteensä 201 korkean tason rauhanvälittäjää. CMI:n työ alueellisten rauhanvälitystoimijoiden kanssa on tarkoittanut myös tukea Afrikan Unionin FemWise Africa -verkostolle laajemman AU- yhteistyön puitteissa, sekä neuvonantoa ECOWAS:ille inklusiivisesta ja sukupuolikysymykset huomioonottavasta rauhanvälityksestä. CMI toimii myös operationaalisena kumppanina Pohjoismaiselle naisrauhanvälittäjäverkostolle, ja tukee alueellisten naisrauhanvälittäjäverkostojen yhteistyötä globaalin allianssin viitekehyksen alla. CMI osallistuu aktiivisesti keskusteluihin rauhasta ja turvallisuudesta kansainvälisillä foorumeilla ja asiantuntijapaneeleissa, ja tuo myös näin esille suomalaista osaamista Naiset, rauha ja turvallisuus -agendasta.

Suomi on profiloitunut näkyvästi yhtenä Naiset, rauha ja turvallisuus -kentän vahvimmista tukijoista. Suomen vahva panos on myös jatkossa tärkeää, jotta voitaisiin vastata neljään globaaliin toimeenpanoon liittyvään haasteeseen:

1. Sanat ja teot eivät edelleenkään kohtaa. Globaalilla normatiivisella tasolla agendasta puhutaan paljon, mutta naisia ei rauhanneuvotteluiden virallisissa delegaatioissa edelleenkään nähdä. Tämän tilanteen muuttamiseksi tarvitaan yhteistä poliittista tahtoa, esimerkiksi EU:n tasolla.

2. On ensiarvoisen tärkeää tukea konfliktimaiden naisten osallistumista rauhanprosesseihin konkreettisilla tavoilla. Tämä tarkoittaa naispoliitikkojen, naisjärjestöjen ja -aktivistien tukemista rauhanneuvotteluiden ja siirtymäkauden aikana osana poliittista järjestelmää ja kansalaisyhteiskuntaa. Erityisesti agendan toimeenpanon riittävä resurssointi on avainasemassa.

3. Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman toimeenpano rauhanvälityksen saralla ei ole erillistä tasa-arvotyötä, vaan keskeinen osa globaalin rauhan ja turvallisuuden kokonaisvaltaista tukemista. Osallistavat rauhanprosessit luovat edellytyksiä rauhansopimusten laajalle yhteiskunnalliselle hyväksynnälle ja omistajuudelle sekä tasoittavat tietä tasa-arvoisempaa ja demokraattisempaa yhteiskuntakehitystä kohti.

4. Nykyinen ”kuuman rauhan” aika, jossa voimapolitiikka on tehnyt paluun ja poliittista retoriikkaa rakennetaan vahvasti arvoihin ja identiteetteihin liittyvien vastakkainasettelujen ympärille, asettaa haasteita Naiset, rauha ja turvallisuus -tavoitteiden edistämiselle ja saavutettujen voittojen säilyttämiselle. Monissa maissa kansalaisyhteiskunnan tila ja vapaus toimia on kaventunut, mikä uhkaa erityisesti naisten mahdollisuuksia poliittiseen vaikuttamiseen ja osallistumiseen. Haasteista huolimatta vaikeimmissakin olosuhteissa monet naiset asettavat itsensä, lähipiirinsä ja turvallisuutensa alttiiksi rauhan puolesta. Näiden naisten ja näiden arvojen globaaleja puolustajia tarvitaan entistä enemmän.

Elisa Tarnaala
Johtava asiantuntija, Crisis Management Initiative